

IZVJEŠTAJ

o pregovorima između delegacija Crne Gore i Kanade u vezi sa zaključivanjem Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju

Crna Gora i Kanada njeguju tradicionalno prijateljske odnose i razvijaju sadržajnu i dinamičnu saradnju u brojnim oblastima od zajedničkog interesa, zasnovanu na međusobnom uvažavanju, partnerstvu i kontinuiranom političkom dijalogu na visokom nivou. Poseban značaj u bilateralnim odnosima dvije države ima saradnja u oblasti socijalne politike, imajući u vidu njen neposredan uticaj na kvalitet života građana i zaštitu njihovih socijalnih prava. U tom kontekstu, zaključivanje Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju predstavlja važan korak ka daljem unapređenju bilateralnih odnosa i jačanju pravne sigurnosti građana koji ostvaruju radni angažman i periode osiguranja u obje države.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 12. septembra 2024. godine utvrdila Osnovu i sastav delegacije Crne Gore za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju, nakon čega su otpočete aktivnosti na usaglašavanju nacрта sporazuma i organizovanju prvog kruga pregovora između nadležnih institucija dvije države.

Prvi sastanak delegacija Crne Gore i Kanade održan je u periodu od 21. do 23. oktobra 2024. godine u Otavi, Kanada. Tokom sastanka delegacije su predstavile organizaciju i funkcionisanje svojih sistema socijalnog osiguranja, razmijenile relevantne informacije i razmotrile pitanja od zajedničkog interesa. Posebna pažnja posvećena je osnovnim principima budućeg bilateralnog sporazuma, uključujući jednak tretman osiguranika, prenosivost davanja, očuvanje stečenih prava putem sabiranja perioda osiguranja, određivanje primjenljivog zakonodavstva, princip reciprociteta i uzajamnu administrativnu pomoć.

Na sastanku je potvrđena obostrana opredijeljenost za nastavak pregovora radi usaglašavanja konačnog teksta Sporazuma o socijalnom osiguranju i pratećeg Administrativnog sporazuma, uz saglasnost da naredni krug pregovora bude održan u Crnoj Gori.

Drugi krug pregovora održan je u Podgorici, u periodu od 13. do 16. maja 2025. godine. Tokom ovog kruga pregovora delegacije su detaljno razmatrale i dodatno usaglašavale odredbe Sporazuma koje se odnose na primjenu zakonodavstva, jednak tretman osiguranika, sabiranje perioda osiguranja, ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i modalitete administrativne saradnje između nadležnih institucija dvije države.

Treći krug pregovora održan je u Otavi, Kanada, u periodu od 20. do 24. aprila 2026. godine. Tokom ovog sastanka uspješno su usaglašene preostale odredbe Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju, kao i tekst Administrativnog sporazuma između Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije Crne Gore i Ministarstva zapošljavanja i socijalnog razvoja Kanade za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju. Pored toga, usaglašeni su i obrasci koji će predstavljati tehničko sredstvo za efikasno sprovođenje sporazuma i nesmetanu razmjenu podataka između nadležnih institucija dvije države.

Sporazum se zasniva na opšteprihvaćenim principima koordinacije sistema socijalnog osiguranja i savremenim međunarodnim standardima u ovoj oblasti, posebno principima sadržanim u Regulativi Evropske unije 883/2004 o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti. Zaključenjem Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju uspostaviće se stabilan i sveobuhvatan pravni okvir za koordinaciju sistema socijalnog osiguranja dvije države, čime će se omogućiti:

- jednak tretman državljana i osiguranika obje države u ostvarivanju prava iz socijalnog osiguranja,
- sabiranje perioda osiguranja ostvarenih u obje države radi sticanja prava,
- određivanje primjenljivog zakonodavstva u slučajevima rada i osiguranja povezanih sa obje države,
- očuvanje stečenih prava i nesmetana isplata davanja bez obzira na mjesto prebivališta korisnika,
- efikasna administrativna saradnja i razmjena podataka između nadležnih institucija,
- ostvarivanje prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti, kao i pružanje administrativno-pravne pomoći.

Administrativni sporazum predstavlja operativni instrument kojim se detaljno uređuju postupci sprovođenja Sporazuma, saradnja nadležnih organa, razmjena podataka, korišćenje obrazaca i druga tehnička pitanja od značaja za njegovu dosljednu, efikasnu i pravovremenu primjenu.

Zaključenjem Sporazuma i pratećeg Administrativnog sporazuma stvaraju se uslovi za nesmetano ostvarivanje prava iz socijalnog osiguranja građana Crne Gore i Kanade koji su ostvarili radni angažman i periode osiguranja u obje države, čime se dodatno unapređuje pravna sigurnost građana, jača institucionalna saradnja i potvrđuje posvećenost obje države unapređenju socijalne zaštite svojih osiguranika.

Predstoji potpisivanje Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju i Administrativnog sporazuma za njegovo sprovođenje.

**SPORAZUM
O SOCIJALNOM OSIGURANJU
IZMEĐU
CRNE GORE I KANADE**

CRNA GORA

I

KANADA

(u daljem tekstu: strane ugovornice),
u želji da sarađuju u oblasti socijalnog osiguranja,
odlučile su da, u tu svrhu, zaključe sporazum, i
dogovorile su sljedeće:

DIO I OPŠTE ODREDBE

Član 1 Definicije pojmova

1. Za potrebe ovog sporazuma:

„davanje“ označava:

- u odnosu na strane ugovornice, svako novčano davanje koje je predviđeno pravnim propisima te strane ugovornice i uključuje sve dodatke ili povećanja koja se primjenjuju na to novčano davanje.

„nadležni organ“ označava:

- za Crnu Goru: ministarstvo nadležno za pravne propise Crne Gore iz člana 2 ovog sporazuma;
- za Kanadu: ministar ili ministri odgovorni za primjenu pravnih propisa Kanade;

„nadležni nosilac“ označava:

- za Crnu Goru: Fond penzijskog i invalidskog osiguranja ili njegov pravni sljedbenik, koji je odgovoran za sprovođenje pravnih propisa Crne Gore navedenih u članu 2 ovog sporazuma;
- za Kanadu: nadležni organ;

„period koji se priznaje“ označava:

- za Crnu Goru: period osiguranja za koji su plaćeni doprinosi i sa njim izjednačeni periodi u skladu sa pravnim propisima Crne Gore;
- u odnosu na Kanadu:
  - a) period doprinosa na osnovu koga se stiče pravo na davanje prema Kanadskom penzijskom planu;
  - b) period u kojem je isplaćena invalidska penzija u skladu sa tim planom, i;
  - c) period prebivanja na osnovu koga se stiče pravo na davanje prema Zakonu o osiguranju za slučaj starosti;

„pravni propisi“ označavaju:

- zakone i pravne propise iz člana 2 ovog sporazuma;

2. Svi pojmovi koji nijesu definisani u ovom članu imaju značenje koje im pripada prema zakonima i propisima strana ugovornica.

Član 2

Pravni propisi na koje se ovaj sporazum odnosi

1. Ovaj sporazum se odnosi na sljedeće pravne propise:

(a) u odnosu na Crnu Goru:

- i. pravne propise koji se odnose na penzijsko i invalidsko osiguranje i
- ii. pravne propise koji se odnose na osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;

(b) u odnosu na Kanadu:

- i. Zakon o osiguranju za slučaj starosti i propise koji su donijeti na osnovu tog zakona i
- ii. Kanadski penzijski plan i propise koji su donijeti na osnovu tog plana.

2. Ovaj sporazum se odnosi na sve zakone ili propise kojima se mijenjaju, dopunjuju, konsoliduju ili zamjenjuju pravni propisi iz stava 1. ovog člana.

3. Ovaj sporazum se odnosi i na zakone ili propise kojima se proširuju pravni propisi jedne strane ugovornice na novu kategoriju lica ili novo davanje, osim ako ta strana ugovornica, u roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu takvih zakona ili propisa, obavijesti drugu stranu ugovornicu da se ovaj sporazum ne odnosi na tu novu kategoriju korisnika ili novo davanje.

Član 3

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje

Ovaj sporazum se primjenjuje na sva lica koja podliježu ili su podlijegala pravnim propisima jedne ili obje strane ugovornice, kao i na svako drugo lice koje izvodi pravo na davanje od takvih lica, u skladu sa pravnim propisima strane ugovornice.

Član 4 Jednak tretman

Osim ako ovim Sporazumom nije drugačije predviđeno, svaka strana ugovornica obezbjeđuje jednako postupanje prema svim licima iz člana 3 ovog Sporazuma u pogledu ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava na davanje i obaveza prema njenim pravnim propisima.

Član 5 Izvoz davanja

1. Osim ako ovim Sporazumom nije drugačije predviđeno, nijedna strana ugovornica neće umanjiti, izmijeniti, obustaviti ili ukinuti davanja koja se isplaćuju licu iz člana 3 ovog Sporazuma, isključivo na osnovu činjenice da to lice ima prebivalište ili boravište na teritoriji druge strane ugovornice.

2. Crna Gora isplaćuje davanje priznato na osnovu ovog Sporazuma licu iz člana 3 ovog Sporazuma kada to lice ima prebivalište na teritoriji treće države, pod uslovom da je Crna Gora sa tom državom zaključila sporazum o socijalnom osiguranju.

3. U slučaju Crne Gore, odredbe iz st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuju se na najnižu penziju, naknadu za pogrebne troškove i naknadu za tjelesno oštećenje.

4. Kanada isplaćuje davanje priznato na osnovu ovog Sporazuma licu iz člana 3 ovog Sporazuma kada to lice ima prebivalište na teritoriji treće države.

5. U slučaju Kanade, naknada ili zagarantovani dodatak na prihod isplaćuje se licu koje boravi van Kanade samo ako je to predviđeno Zakonom o osiguranju za slučaj starosti.

DIO II PRAVNI PROPISI KOJI SE PRIMJENJUJU

Član 6 Opšte pravilo

U skladu sa čl. 7 do 10:

(a) Zaposleno lice koje radi na teritoriji države jedne strane ugovornice, u pogledu tog rada, podliježe isključivo pravnim propisima te strane ugovornice.

(b) Lice koje ima prebivalište na teritoriji jedne strane ugovornice i koje obavlja samostalnu djelatnost na teritoriji druge strane ugovornice ili na teritorijama obje strane ugovornice, u pogledu tog rada, podliježe isključivo pravnim propisima prve strane ugovornice.

Član 7 Upućivanja

Zaposleno lice koje podliježe pravnim propisima jedne strane ugovornice i koje njegov poslodavac uputi na rad na teritoriju druge strane ugovornice, u pogledu tog rada, podliježe isključivo pravnim propisima prve strane ugovornice, kao da se taj rad obavlja na teritoriji prve strane ugovornice. Za produženje perioda upućivanja preko 60 mjeseci potrebna je saglasnost obje strane ugovornice.

Član 8 Posada broda

Lice koje, u pogledu zaposlenja u svojstvu člana posade broda, podliježe pravnim propisima obje strane ugovornice, u odnosu na to zaposlenje podliježe isključivo pravnim propisima Kanade ako ima prebivalište na njenoj teritoriji, a u svim ostalim slučajevima podliježe pravnim propisima Crne Gore.

Član 9 Zapošljavanje u državnoj i javnoj službi

1. Odredbe o socijalnom osiguranju Bečke konvencije o diplomatskim odnosima od 18. aprila 1961. godine i Bečke konvencije o konzularnim odnosima od 24. aprila 1963. godine nastavljaju da se primjenjuju, bez obzira na ovaj sporazum.

2. Lice zaposleno u organu državne uprave ili javnoj upravi jedne strane ugovornice, koje je ta strana uputila na rad na teritoriju druge strane ugovornice, podliježe isključivo pravnim propisima prve strane ugovornice u pogledu tog zaposlenja.

3. Osim u slučajevima predviđenim u st. 1 i 2 ovog člana, lice koje ima prebivalište na teritoriji jedne strane ugovornice i koje je na toj teritoriji zaposleno od strane vlade druge strane ugovornice, podliježe isključivo pravnim propisima prve strane ugovornice u pogledu tog zaposlenja.

Član 10

Izuzeci

Strane ugovornice mogu zajednički dogovoriti izuzetke od odredaba čl. 6 do 9 ovog Sporazuma u interesu bilo kojeg lica ili kategorije lica.

Član 11

Periodi prebivanja prema pravnim propisima Kanade

1. Za potrebe obračuna davanja prema Zakonu o osiguranju za slučaj starosti:

(a) ako je lice obuhvaćeno Kanadskim penzijskim planom ili sveobuhvatnim penzijskim planom neke kanadske provincije, svaki period njegovog prebivališta ili boravka u Crnoj Gori smatra se periodom prebivališta tog lica u Kanadi; taj period se smatra periodom prebivališta u Kanadi i za bračnog ili vanbračnog partnera tog lica, kao i izdržavane članove porodice lica koji su u njegovoj pratnji, a koja nijesu obuhvaćena pravnim propisima Crne Gore po osnovu zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti.

(b) ako je lice obuhvaćeno pravnim propisima Crne Gore tokom bilo kojeg perioda prebivališta ili boravka u Kanadi, Kanada utvrđuje da li se taj period za to lice, kao i za bračnog ili vanbračnog partnera i izdržavane članove porodice koji su u pratnji tog lica, smatra periodom prebivališta u Kanadi u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju za slučaj starosti.

2. Za potrebe primjene stava 1 ovog člana:

(a) Kanada će smatrati da lice podliježe Kanadskom penzijskom planu ili sveobuhvatnom penzijskom planu kanadske provincije tokom perioda boravka ili prebivališta u Crnoj Gori samo ako, tokom tog perioda, to lice uplaćuje doprinose u skladu sa tim planom po osnovu zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti;

(b) Kanada će smatrati da je lice obuhvaćeno pravnim propisima Crne Gore tokom perioda boravka ili prebivališta u Kanadi samo ako, tokom tog perioda, to lice uplaćuje obavezne doprinose u skladu sa tim pravnim propisima po osnovu zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti.

DIO III

ODREDBE KOJE SE ODOSE NA DAVANJA

Poglavlje 1

SABIRANJE PERIODA

Član 12

Periodi koji se sabiraju prema pravnim propisima Crne Gore i Kanade

1. Ako lice ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na davanje jer nema dovoljno perioda koji se mogu priznati prema pravnim propisima jedne strane ugovornice, ta strana ugovornica utvrđuje pravo tog lica na davanje sabiranjem, u mjeri u kojoj je potrebno, perioda koji se mogu priznati iz st. 2 do 4 ovog člana, pod uslovom da se ti periodi ne preklapaju.

2. U cilju odlučivanja o ispunjenosti uslova za starosnu penziju prema pravnim propisima Crne Gore:

(a) kalendarska godina koja predstavlja period koji se priznaje prema Kanadskom penzijskom planu smatra se kao 12 mjeseci koji se priznaju prema pravnim propisima Crne Gore;

(b) Crna Gora uzima u obzir period tokom kojeg se isplaćuje invalidska penzija prema Kanadskom penzijskom planu kao period koji se može priznati prema njenim pravnim propisima, pod uslovom da se taj period ne poklapa sa periodom uplate doprinosa prema Kanadskom penzijskom planu;

(c) Crna Gora uzima u obzir period prebivališta prema Zakonu o osiguranju za slučaj starosti kao period koji se može priznati prema njenim pravnim propisima, pod uslovom da se taj period ne poklapa sa periodom uplate doprinosa ili periodom tokom kojeg se isplaćuje invalidska penzija prema Kanadskom penzijskom planu.

3. U cilju odlučivanja o ispunjenosti uslova za invalidsku i porodičnu penziju ili naknadu za pogrebne troškove prema pravnim propisima Crne Gore:

(a) kalendarska godina koja predstavlja period doprinosa prema Kanadskom penzijskom planu smatra se kao 12 mjeseci koji se priznaju prema pravnim propisima Crne Gore;

(b) Crna Gora uzima u obzir period tokom kojeg se isplaćuje invalidska penzija u okviru Kanadskog penzijskog plana kao period koji se priznaje prema njenim pravnim propisima, pod uslovom da se taj period ne poklapa sa periodom uplate doprinosa prema Kanadskom penzijskom planu.

4. U cilju odlučivanja o ispunjenosti uslova za davanje prema:

(a) Zakonu o osiguranju za slučaj starosti Kanade, svaki period koji se priznaje prema pravnim propisima Crne Gore, smatraće se periodom prebivališta u Kanadi;

(b) Kanadskom penzijskom planu, kalendarska godina, u kojoj je navršeno najmanje 3 mjeseca perioda koji se priznaju prema pravnim propisima Crne Gore, smatraće se kao godina, koja se priznaje prema Kanadskom penzijskom planu.

Član 13

Periodi navršeni u sistemu socijalnog osiguranja treće države

Ukoliko lice ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na davanje na osnovu perioda osiguranja koji se mogu priznati prema pravnim propisima strana ugovornica, sabranih u skladu sa članom 12 ovog Sporazuma, ispunjenost uslova za pravo na davanje utvrdiće se sabiranjem tih perioda i perioda navršenih u sistemu socijalnog osiguranja treće države, sa kojom obje strane ugovornice imaju zaključen sporazum o socijalnom osiguranju koji predviđa sabiranje perioda, pod uslovom da se ti periodi ne preklapaju.

Član 14

Minimalni period koji se sabira

Ukoliko je ukupno trajanje navršenih perioda osiguranja jednog lica prema pravnim propisima jedne strane ugovornice kraće od 12 mjeseci i ako to lice na osnovu samo tih perioda osiguranja ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na davanje prema pravnim propisima te strane ugovornice, ta strana ugovornica neće isplaćivati davanje po osnovu tog perioda. Druga strana ugovornica će uzeti u obzir te periode osiguranja radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava davanje prema svojim pravnim propisima, u skladu sa čl. 12 i 13 ovog sporazuma.

Član 15

Preklapanje perioda

Za potrebe sabiranja navršenih perioda u skladu sa Poglavljem 1, Dio III, ukoliko se period osiguranja koji je lice navršilo prema pravnim propisima jedne strane ugovornice, preklapa sa periodom osiguranja koji je to lice navršilo prema pravnim propisima druge strane ugovornice ili periodom navršenim u okviru sistema socijalnog osiguranja treće države, svaka strana ugovornica uzima u obzir isključivo onaj period preklapanja koji je to lice navršilo prema njenim pravnim propisima, a isključiće period preklapanja navršen prema pravnim propisima druge strane ugovornice ili u sistema socijalnog osiguranja treće države.

Poglavlje 2

DAVANJA PREMA PRAVNIM PROPISIMA CRNE GORE

Član 16

Određivanje iznosa penzije

1. Ukoliko prema pravnim propisima Crne Gore lice ispunjava uslove za ostvarivanje prava na davanje bez primjene odredaba o sabiranju iz Poglavlja 1, nadležni nosilac Crne Gore utvrđuje iznos davanja isključivo na osnovu perioda osiguranja navršenih prema pravnim propisima Crne Gore.

2. Ukoliko, u skladu sa pravnim propisima Crne Gore, lice ispunjava uslove za ostvarivanje prava na davanje isključivo uz primjenu odredaba o sabiranju iz Poglavlja 1, nadležni nosilac Crne Gore će:

(a) obračunati teoretski iznos davanja koji bi pripadao kao da su svi periodi koji se priznaju prema pravnim propisima obje strane ugovornice, bili navršeni isključivo prema pravnim propisima Crne Gore;

(b) na osnovu tako obračunatog teoretskog iznosa, odrediti stvarni iznos davanja srazmjeran odnosu između perioda osiguranja navršenog isključivo prema pravnim propisima Crne Gore i ukupnog perioda osiguranja koji se uzima u obzir za obračun davanja, navršenog prema pravnim propisima Crne Gore i Kanade.

Poglavlje 3

DAVANJA PREMA PRAVNIM PROPISIMA KANADE

Član 17

Davanje prema Zakonu o osiguranju za slučaj starosti

1. Ukoliko lice ispunjava uslove za penziju ili naknadu prema Zakonu o osiguranju za slučaj starosti isključivo primjenom odredaba o sabiranju iz Poglavlja 1, Kanada će obračunati iznos penzije ili naknade koja se isplaćuje tom licu isključivo na osnovu perioda prebivališta u Kanadi koji se priznaju u skladu sa tim zakonom.

2. Kanada će isplaćivati starosnu penziju iz osiguranja za slučaj starosti licu koje ima prebivalište van Kanade samo ukoliko su periodi prebivališta tog lica, sabrani u skladu sa Poglavljem 1, najmanje jednaki minimalnom periodu prebivališta u Kanadi koji je, prema Zakonu o osiguranju za slučaj starosti, potreban za isplatu penzije van Kanade.

Član 18

Davanje prema Kanadskom penzijskom planu

Ukoliko lice ispunjava uslove za ostvarivanje prava na davanje isključivo uz primjenu odredaba o sabiranju iz Poglavlja 1, Kanada će obračunati iznos davanja koji se isplaćuje tom licu na sljedeći način:

- (a) dio davanja koji se odnosi na zaradu utvrđuje se u skladu sa odredbama Kanadskog penzijskog plana, isključivo na osnovu zarade na koju je plaćen doprinos prema tom planu;
- (b) fiksni dio davanja određuje se tako što se iznos fiksnog dijela davanja, utvrđen u skladu sa odredbama Kanadskog penzijskog plana, množi razlomkom koji predstavlja odnos između perioda uplate doprinosa prema Kanadskom penzijskom planu i minimalnog perioda potrebnog za ispunjenje uslova za ostvarivanje prava na to davanje, pri čemu ta vrijednost ne može biti veća od jedan.

DIO IV

ADMINISTRATIVNE I RAZNE ODREDBE

Član 19

Administrativni sporazum

1. Strane ugovornice će, preko svojih nadležnih organa, zaključiti administrativni sporazum kojim će utvrditi mjere neophodne za sprovođenje ovog sporazuma.

2. Strane ugovornice će, preko svojih nadležnih organa, u administrativnom sporazumu odrediti svoje nadležne nosioce.

3.

Član 20

Razmjena informacija i uzajamna pomoć

1. Strane ugovornice će, preko svojih nadležnih organa i nadležnih nosilaca:

(a) međusobno razmjenjivati, u što kraćem roku, sve informacije o mjerama koje su preduzele radi sprovođenja ovog sporazuma, kao i o izmjenama svojih pravnih propisa koje utiču na njegovu primjenu;

(b) pružati jedna drugoj pomoć u sprovođenju ovog sporazuma, kao da primjenjuju sopstvene pravne propise.

2. Pomoć iz stava 1. tačka (b) ovog člana pruža se besplatno, uz primjenu svih odredaba sadržanih u ovom Sporazumu ili u administrativnom sporazumu zaključenom u skladu sa članom 19.

Član 21

Zaštita ličnih podataka

1. U skladu sa važećim propisima ugovornih strana, lični podatak označava informaciju o licu čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi, a koja je zabilježeni u bilo kojoj formi.

2. Radi sprovođenja ovog sporazuma i pravnih propisa, strane ugovornice će, u skladu sa svojim propisima:

(a) prikupljati lične podatke jedna od druge;

(b) koristiti lične podatke dobijene jedna od druge;

- (c) dostavljati lične podatke jedna drugoj;
  - (d) čuvati i štiti povjerljivost ličnih podataka dobijenih jedna od druge;
  - (e) štiti lične podatke dobijene jedna od druge od neovlašćenog pristupa, upotrebe, objavljivanja, izmjene i uništavanja;
  - (f) preduzimati razumne mjere kako bi se potpuni, tačni i ažurirani lični podaci čuvali i pohranjivali na bezbjednom mjestu;
  - (g) bez odlaganja obavještavati jedna drugu kada utvrde da su lični podaci koji su dostavljeni pogrešni, promijenjeni ili da nije trebalo da budu dostavljeni, te bez odlaganja izvršiti neophodno brisanje ili ispravku dobijenih ličnih podataka;
  - (h) ispitati slučajeve u kojima postoji osnovana sumnja da bi povrede bezbjednosti mogle ugroziti zaštitu ličnih podataka, preduzeti neophodne mjere za otklanjanje takvih povreda i bez odlaganja obavještavati jedna drugu o njima; i
  - (i) uništiti ili trajno ukloniti lične podatke prikupljene jedna od druge.
3. Strane ugovornice neće otkrivati lične podatke dobijene jedna od druge bilo kojem licu ili organu, osim ako:
- (a) se otkrivanje vrši isključivo u svrhu sprovođenja ovog sporazuma i pravnih propisa i u skladu je pravnim propisima ugovornih strana; ili
  - (b) je otkrivanje dozvoljeno na osnovu propisa ugovornih strana.

Član 22

Oslobađanje ili umanjeње plaćanja taksi

1. Svako oslobađanje od plaćanja ili umanjeње konzularnih taksi i administrativnih naknada koje je predviđeno pravnim propisima jedne strane ugovornice, u vezi sa izdavanjem bilo kojeg uvjerenja ili dokumenta koji se podnosi radi primjene tih propisa, primjenjuje se i na uvjerenja ili dokumente koji se podnose radi primjenu pravnih propisa druge strane ugovornice.

2. Službeni dokument koji je neophodan za sprovođenje ovog sporazuma ne podliježu ovjeri od strane diplomatskih ili konzularnih organa.

Član 23

Jezik komunikacije

U cilju sprovođenja ovog sporazuma, nadležni organi i nadležni nosioci strana ugovornica mogu međusobno komunicirati neposredno, na bilo kojem službenom jeziku bilo koje strane ugovornice.

Član 24

Podnošenje zahtjeva, obavještenja ili žalbe

1. Zahtjev, obavještenje ili žalba koji se odnose na ostvarivanje prava na davanje ili na visinu davanja prema pravnim propisima jedne strane ugovornice, koji se moraju podnijeti u propisanom roku nadležnom organu ili nadležnom nosiocu te strane ugovornice, a koji su u istom roku podnijeti nadležnom organu ili nadležnom nosiocu druge strane ugovornice, smatraće se podnijetim nadležnom organu ili nadležnom nosiocu prve strane ugovornice. Datum podnošenja zahtjeva, obavještenja ili žalbe nadležnom organu ili nadležnom nosiocu druge strane ugovornice smatraće se datumom podnošenja nadležnom organu ili nadležnom nosiocu prve strane ugovornice.

2. Strane ugovornice će datum podnošenja zahtjeva za davanje prema pravnim propisima jedne strane ugovornice smatrati datumom podnošenja zahtjeva za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge strane ugovornice, ukoliko lice prilikom podnošenja zahtjeva dostavi informacije koje ukazuju na to da su periodi koji se mogu priznati navršeni prema pravnim propisima druge strane ugovornice. Ovo se ne primjenjuje na zahtjeve podnijete prije dana stupanja na snagu ovog sporazuma, niti u slučaju kada lice zahtijeva odlaganje ostvarivanja prava na davanje prema pravnim propisima druge strane ugovornice.

3. U skladu sa st. 1 i 2, strane ugovornice će, preko svojih nadležnih organa ili nadležnih nosilaca kojima je zahtjev, obavještenje ili žalba podnijet, isti bez odlaganja proslijediti nadležnom organu ili nadležnom nosiocu druge strane ugovornice.

Član 25

Isplata davanja

1. Strana ugovornica će isplate prema ovom sporazumu licu koji ima prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice vršiti u bilo kojoj konvertibilnoj valuti, u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje.
2. Nadležni nosilac jedne strane ugovornice isplaćuje davanja u skladu sa ovim sporazumom direktno korisnicima, bez ikakvih umanjenja na ime administrativnih troškova.
3. U slučaju da jedna strana ugovornica uvede kontrolu deviznog poslovanja ili druge slične mjere koje ograničavaju isplate licu koje se nalazi van njene teritorije, ta strana ugovornica će, bez odlaganja, preduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurala isplatu svakog iznosa koji se mora isplatiti u skladu sa ovim sporazumom licu koje boravi na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 26

Rješavanje sporova

1. Strane ugovornice će, preko svojih nadležnih organa, u mjeri u kojoj je to moguće, rješavati svaki spor koji nastane u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma, u skladu sa njegovom svrhom i osnovnim principima.
2. Strane ugovornice će bez odlaganja obaviti konsultacije radi rješavanja svakog spora koji nije riješen u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 27

Poseban sporazum sa kanadskom provincijom

Crna Gora može zaključiti poseban sporazum sa bilo kojom kanadskom provincijom o bilo kojem pitanju iz oblasti socijalnog osiguranja koje je u nadležnosti te provincije, pod uslovom da takav sporazum nije u suprotnosti sa odredbama ovog sporazuma.

DIO V

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28

Prelazne odredbe

1. Strane ugovornice uzimaju u obzir svaki priznati period staža navršen prije dana stupanja na snagu ovog sporazuma, u cilju utvrđivanja prava na davanje i iznosa tog davanja u skladu sa ovim sporazumom.
2. Ovaj sporazum ne daje pravo na isplatu davanja za bilo koji period prije datuma njegovog stupanja na snagu.
3. Strana ugovornica će isplaćivati davanje, osim jednokratnog davanja, za slučaj koji nastane prije datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.
4. Za potrebe člana 7, ukoliko upućivanje lica počne prije stupanja na snagu ovog sporazuma, kao najraniji datum početka upućivanja smatra se dan stupanja na snagu ovog sporazuma.

Član 29

Trajanje i otkazivanje

1. Ovaj sporazum ostaje na snazi na neodređeno vrijeme. Svaka strana ugovornica ga može otkazati u bilo kojem trenutku, uz pisanu najavu od 12 mjeseci, upućenu drugoj strani ugovornici diplomatskim putem.
2. U slučaju otkazivanja ovog sporazuma, svako lice zadržava pravo na davanje koje je već ostvareno u skladu sa ovim sporazumom. Ovaj sporazum će se i dalje primjenjivati u odnosu na svako lice koje prije njegovog otkazivanja podnese zahtjev za davanje, pod uslovom da bi to lice ostvarilo pravo na davanje da sporazum nije bio otkazan.
3. U slučaju otkazivanja ovog sporazuma, strana ugovornica nastavlja da primjenjuje član 7 na upućivanje radnika koje je započelo prije otkazivanja ovog sporazuma.

Član 30
Stupanje na snagu

Svaka strana ugovornica će obavijestiti drugu stranu ugovornicu diplomatskom notom o okončanju unutrašnjih pravnih procedura potrebnih za stupanje na snagu ovog sporazuma. Sporazum stupa na snagu prvog dana četvrtog mjeseca nakon mjeseca u kojem je primljena posljednja nota.

U potvrdu navednog, dolje potpisani su, propisno ovlašćeni od strane svojih vlada, potpisali ovaj sporazum.

Sačinjeno u _____, dana _____ godine, u dva originala, na crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

ZA CRNU GORU

ZA KANADU

ADMINISTRATIVNI SPORAZUM

IZMEĐU MINISTARSTVA SOCIJALNOG STARANJA, BRIGE O PORODICI I DEMOGRAFIJE CRNE GORE

I

MINISTARSTVA ZAPOŠLJAVANJA I SOCIJALNOG RAZVOJA KANADE

ZA SPROVOĐENJE SPORAZUMA

IZMEĐU CRNE GORE I KANADE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

MINISTARSTVO SOCIJALNOG STARANJA, BRIGE O PORODICI I DEMOGRAFIJE CRNE GORE

I

MINISTARSTVO ZAPOSŁJAVANJA I SOCIJALNOG RAZVOJA KANADE

na osnovu člana 19 stav 1 Sporazuma između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju,
saglasili su se o sljedećem:

OPŠTE ODREDBE

1. Definicije

(a) Za potrebe ovog Administrativnog sporazuma:

- (i) „Sporazum“ označava Sporazum između Crne Gore i Kanade o socijalnom osiguranju, zaključen u [...] dana [...],
- (ii) „nadležni organi“ označavaju Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, ili njegov pravni sljedbenik i Ministarstvo zapošljavanja i socijalnog razvoja Kanade, ili njegov pravni sljedbenik,

(b) Pojam koji nije definisan ovim Administrativnim sporazumom, a koristi se u Sporazumu, ima značenje koje mu je dato u Sporazumu.

2. Nadležni nosioci

U skladu sa članom 19 stav 2 Sporazuma, nadležni organi određuju sljedeće institucije kao nadležne nosioce:

(a) za Kanadu:

- (1) Odjeljenje za međunarodnu saradnju, Ministarstvo zapošljavanja i socijalnog razvoja Kanade (International Operations Division, Service Canada, Department of Employment and Social Development), ili njegov pravni sljedbenik, za sva pitanja osim primjene čl. 6 do 10 Sporazuma i stava 4 ovog Administrativnog sporazuma, i
- (2) Direktor za zakonodavnu politiku Kanadske agencije za prihode (Legislative Policy Directorate, Canada Revenue Agency), ili njegov pravni sljedbenik, u vezi sa primjenom čl. 6 do 10 Sporazuma i stava 4 ovog Administrativnog sporazuma; i

(b) za Crnu Goru:

- (1) Fond penzijskog i invalidskog osiguranja, ili njegov pravni sljedbenik

PRIMJENJIVO ZAKONODAVSTVO

3. Obuhvat zaposlenih i lica koja obavljaju samostalnu djelatnost

Nadležni organi saglasni su da:

a) u slučajevima predviđenim članom 6 tačka b), čl. 7 i 10 Sporazuma, nadležni nosioci čiji se pravni propisi primjenjuju, izdaju, na zahtjev poslodavca ili lica koje obavlja samostalnu djelatnost, potvrdu o primjeni tih pravnih propisa, u određenom periodu. Nadležni nosioci dostavljaju primjerak te potvrde zaposlenom licu i njegovom poslodavcu, odnosno licu koje obavlja samostalnu djelatnost;

b) ako se primjenjuje zakonodavstvo Crne Gore, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja izdaje potvrdu o osiguranju i dostavlja njen primjerak Direktoratu za zakonodavnu politiku Kanadske agencije za prihode; i

c) ako se primjenjuje zakonodavstvo Kanade, Direktor za zakonodavnu politiku Kanadske agencije za prihode izdaje potvrdu o osiguranju i dostavlja njen primjerak Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja.

DAVANJA

4. Obrada zahtjeva

Nadležni organi saglasni su da:

(a) nadležni nosilac koji primi zahtjev za ostvarivanje prava na davanje prema pravnim propisima koje primjenjuje drugi nadležni nosilac, bez odlaganja dostavlja taj zahtjev drugom nadležnom nosiocu, uz navođenje datuma prijema;

(b) nadležni nosilac iz tačke (a) dostavlja uz zahtjev sve raspoložive podatke koji mogu biti potrebni drugom nadležnom nosiocu radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava tog lica na davanje;

(c) nadležni nosilac iz tačke (a) ovjerava podatke o podnosiocu zahtjeva koji čine sastavni dio zahtjeva i potvrđuje da su ti podaci potkrijepljeni odgovarajućom dokumentacijom. U tom slučaju nije potrebno dostavljati

prateću dokumentaciju drugom nadležnom nosiocu. Nadležni nosioci zajednički utvrđuju vrstu podataka koje je potrebno ovjeriti i način ovjere;

(d) nadležni nosilac iz tačke (a), u mjeri u kojoj je to dozvoljeno pravnim propisima koje primjenjuje, dostavlja drugom nadležnom nosiocu sve raspoložive medicinske informacije koje se odnose na invaliditet tog lica;

(e) nadležni nosilac iz tačke (a), dostavlja drugom nadležnom nosiocu obrazac koji sadrži podatke o navršenim periodima osiguranja, kao i druge informacije, u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje, a koje mogu biti potrebne drugom nadležnom nosiocu radi utvrđivanja prava na davanje;

(f) nadležni nosilac koji odlučuje o pravu na davanje obavještava podnosioca zahtjeva i drugog nadležnog nosioca o odluci da se davanje odobri ili odbije; i

(g) nadležni nosilac, na zahtjev, dostavlja drugom nadležnom nosiocu dostupne informacije koje mogu biti potrebne za utvrđivanje početnog ili nastavak korišćenja prava lica na davanje. Ako ti podaci nijesu dostupni kod drugog nadležnog nosioca, nadležni nosilac ih pribavlja neposredno od tog lica; i

(h) nadležni nosilac obavještava drugog nadležnog nosioca o svim informacijama koje mogu biti potrebne za utvrđivanje početnog ili nastavak korišćenja prava na davanje, a koji se odnose na datum smrti lica, preseljenje na teritoriju treće države ili, u slučaju izdržavanog djeteta, prestanak pohađanja obrazovne ustanove, ukoliko raspolaže tim podacima.

RAZNE ODREDBE

5. Razmjena statističkih podataka

Nadležni organi razmjenjuju statističke podatke na godišnjem nivou u vezi sa isplatama koje vrše u skladu sa Sporazumom. Ti statistički podaci obuhvataju podatke o broju korisnika i ukupnom iznosu isplaćenih davanja, po vrsti davanja.

6. Obrasci i detaljne procedure

Nadležni organi saglasni su da:

(a) nadležni nosioci zajednički utvrđuju obrasce i procedure potrebne za sprovođenje Sporazuma i primjenu ovog Administrativnog sporazuma;

(b) nadležni nosilac može odbiti da prihvati informacije od, ili da dostavi informacije drugom nadležnom nosiocu, ako drugi nadležni nosilac ne traži ili ne dostavlja informacije putem obrasca za vezu koji su nadležni nosioci zajednički utvrdili; i

(c) nadležni nosilac može odbiti da prihvati zahtjev za davanje prema pravnim propisima druge ugovorne strane ako taj zahtjev nije podniet na propisanom obrascu.

7. Završne odredbe

(a) Ovaj Administrativni sporazum stupa na snagu danom stupanja na snagu Sporazuma i primjenjivaće se dok je Sporazum na snazi.

(b) Nadležni organi mogu izmijeniti ovaj Administrativni sporazum uz obostranu saglasnost u pisanoj formi. POTPISANO u dva primjerka u [...], dana [...], 202__ . godine, na crnogorskom, engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan.

**ZA MINISTARSTVA SOCIJALNOG
STARANJA,
BRIGE O PORODICI I DEMOGRAFIJE
CRNE GORE**

**ZA MINISTARSTVO
ZA ZAPOSŁJAVANJE I
SOCIJALNI RAZVOJ KANADE**